

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20— „

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 96.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova c. 28.

Račun pri pošti, čekov.
zavoda št. 11.842.

Božična številka „Jutra“ izide jutri, v nedeljo ob običajni uri. Išla bo v mnogo večjem obsegu in bo vsebovala poleg tekočega dnevnega materiala tudi pestre in zanimive priloge. Zlasti opozarjamo na mladinsko prilogo, prirejeno s posebno skrbjo kot skromno božično darilo za našo dečo.

Božična številka bo veljala v podrobnih prodaj 2 Din.

Ljubljana, 22. decembra.

Včeraj smo zapisali kratek nekrolog ravnokar razpuščenih naših narodnih skupščin. Bili smo ji pravični v njih dobrih in slabih straneh. Danes bi radi dodali še dve, tri o glavni refleksiji podobe te skupščine v naši ožji domovini.

Pred prevratom smo do ušes tičali v klerikalizmu. Klerikalizem, to je bila edina moč na deželi in tudi v mestih je že prešerno ali gospodoval ali pa vsaj odločilno vplival. Na tleh je bil stari liberalizem strti po Krekovi delavnosti in šusterski brezobzirnosti. Tako je bila naša dedščina.

Prevrat je dal priliko, da se ta položaj radikalno izmenja. A popustljivost in še drugi vzroki, ki jih raje ne obdelujemo tu, so prinesli, da je klerikalizem ostal na krmlju vseh gnilih kompromisov, ki so se tedaj sklenili. In tako se je klerikalizmu dalo dve leti časa, da je zopet prišel do sapa.

Šele volitve v konstituanto so prinesle korak k napredku. Klerikalci so se tu in v Beogradu tako krčevito držali vlade, da jih je pokojni Vesnić moral s silo tirati ven. Dve leti smo bili brez klerikalcev na krmlju države. In to je bilo bridko za klerikalizem, ki je poprej sesal iz državne blagajne za svoje naprave, ki je tiščal v hlapčevski službi naše šolstvo in učiteljstvo in počasi vršil z javno pomočjo infiltracijo v duše inteligentnega naraščaja.

Ljudje, ki imajo vpogled v strašno delo zastupljanja slovenske duše po rimskem klerikalizmu, ljudje, ki poznajo, kaj je v tem pogledu bilo zamujeno v prejšnjih letih, morejo ceniti napredek, ki ga je prinesla nova doba. Vsi trdijo, da mora trajati mnogo let, da se izbriše moralna škoda, ki je zašla v kosti in duše ljudstva vsled dolgotrajne vlade rimskega klerikalizma.

Da se je držalo klerikalizem odločilne besede v vladi stran, to je v glavnem zasluga demokratske stranke. Radikalci so v tem oziru bili nedolodni in današnja njihova ministri Trifunović in Janković sta zabeležena med protektorji najlažnejše in najopasnejše klerikalne organizacije Orlov. Prvi je s posebno okrožnico kot minister prosvete priznal njihovo enakopravnost s Sokolom, drugi pa jih je na orlovskem zletu v Mariboru koval v zvezde. Radikalci so pač od nekaj na stališču, da se naj jim pusti samovlada nad srbskim plemenom, Hrvat na vodijo njihovi separatisti, Slovence pa klerikalci. Proti temu stališču je vstala demokratska stranka, ki je, poudarjajoč narodno jedinstvo, zahtevala, da se klerikalizem izloči iz vpliva na vzgojo in se mu onemogoči zloraba državnih sredstev. Kdor je objektivni in ni čisto slep osebnih estrasti, zavisti in sovraštva, ta bo priznal, da je klerikalizem v preteklih dveh letih v demokraciji našel protivnika, ki ga je brez usmiljenja držal k tlom.

To mu seveda ni bilo prav. Ako si ni mogel pomagati s poštenimi sredstvi, je začel z intrigo. Obelkele je ovčjo kožo in začel hujskati Slovence zoper Srbe. Naenkrat je bil poln skrbi za Slovenstvo in njega kulturo in začel je koketirati s komunističnimi načeli. In kakršni smo že naprednjaki slovenski, intrigi preradi nasedamo. Kar naenkrat se je začelo širiti, da klerikalizem pravzaprav ni nobena nevarnost. In začela je doba, ko so napredni vseučiliški profesorji pisali po klerikalnih listih, doba koalicij s svaštva zoper demokrate, spletenih v klerikalni kuhinji, koalicij, ki vse verno in navno opravljajo hlapčevsko službo, da se klerikalizem restavrira v Sloveniji. Vsi ti avtonomisti in republikanci, vsi ti socialci raznih vrst, ti disidenti in vse drugo, kar se je rodilo, vse to so vede ali nevede orodja v roki klerikalnega generalštaba, ki hoče uničiti glavnega nasprotnika svojega — demokrate.

Le nič se ne varajmo. Klerikalna taktična deviza je: pobijmo demokrate, drugo se potem samo podre. Porušimo jih s tem, da pošiljamo v boj druge. Tako je razumljivo vse, kar se v zadnjih dveh letih godi v Sloveniji. Izolirani in potem pobiti nas, to si žele

Situacija po razpustu parlamenta

POMEN ODLIKOVANJA MINISTROV IN POSLANCEV. — RADIKALCI ODKLANJAJO PROTICEVO USTAVO. — VOLILNA POSVETOVANJA.

Beograd, 22. decembra. kg. Danes je bilo objavljeno odlikovanje poslancev, ki so glasovali za ustavo, kar se splošno smatra kot poseben demonstrativen čin proti vsem tendencam, ki gredo za tem, da bi vlada s svoje strani pristopila kakšne dvome o svoji ustavovernosti, in pa kot svečan demanti onih neosnovanih govorov, ki se širijo od izvestnih strani, da bi bila namreč krona sama za katerekoli revizionistične eksperimente.

S tega stališča je interesantna tudi debata v današnji seji ožjega odbora, ki naj bi sestavljal volilni proglas radikalne stranke. Odbor se ni mogel zediniti na besedi- onega odstavka, ki se nanaša na prilike na Hrvatskem. Protičevi pristaši so zahtevali, da se naj vzame za osnovo tkzv. Protičeva linija, ki predvideva 9 pokrajin: Srbijo, Staro Srbijo z Makedonijo, Hrvatsko in Slavonijo z Medlimurjem, Bosno, Črno goro s Hercegovino, Boko in južnim Primorjem, Dalmacijo, Srem z Bačko, Banat, Slovenijo s Prekmurjem, t. j. 6 pokrajin s srbskim plemensko večino, 2 s hrvatsko in 1 s slovensko plemensko večino. Zagovorniki te „linije“ so povdarjali, da bi bilo s tem tudi najbolj zadoščeno specialno srbskemu stališču. Večina odbora je ta predlog odklonila z motivacijo, da pomenja revizijo ustave...

Večina poslancev je že zapustila Beograd. Ostali so pa voditelji, ki se sporazumevali glede raznih taktičnih vprašanj. Manjše srbske opozicijske stranke ventilirajo, da bi se pridružile demokratu v volilni blok, ki bi povsodi, kjer kandidirajo radikalci postavili proti njim enotno fronto in preprečili vsako cepiljenje glasov. Zemljoradniki skušajo poravnati svoj notranji spor z grupo posl. Avramovića in z Divljanovo skupino. Posrečilo se jim ni. Prišlo je do ostrih prepričev, ki so razpor navidezno še povečali. Volilni izgledi te stranke so slabi.

Socialisti upajo, da je nastopilo med delavstvom iztizenjenje in da se bodo vrnilo močnejši v novi parlament. Vzemirja pa jih popolna desorganizacija stranke v Sloveniji, kjer je dosedaj bila njihova glavna moč.

V demokratskem klubu vlada velika borbenost. Demokratska stranka se zaveda, da je ona najopasnejši in edini resni protivnik radikalne reakcije. Stranka bo šla enotno v boj in je odločena zatreti disidentske kandidature, ki so se pri volitvah v konstituanto pojavile v nekaterih okrožjih. V kratkem bo sklican glavni odbor, da sklepa tudi o tem, ali naj stranka pristane na volilne kompromise tam, kjer je treba zbrati vse glasove proti nasprotnikom narodnega jedinstva. Gradivo za končne odločitve pripravlja ožji odbor, v katerem sta podpredsednika dr. Krstelj in A. Radović ter posl. Pribičević, Davidović, Timotijević, Kumanudi in dr. Šumenković.

Danes se je odpeljal v domovino g. Pucelj. Včeraj popoldne je dalje časa konferiral s Svet. Pribičevićem, danes pa je posetil min. pred. Pašića.

Finančni minister in Narodna banka

BAJKA O KUMANUDIJEVEM IZPRAZNJENJU DRŽAVNIH BLAGAJN.

Beograd, 22. decembra. k. Finančni minister Stojadinović je pisal Narodni banki pismo, v katerem zahteva, da Narodna banka vrne onih 130 milijonov dinarjev, katere ji je refundiral bivši minister Kumanudi, češ da je bilo postopanje drja. Kumanudija nepravilno, ker se je takrat nahajal že v demisiji. Narodna banka je to zahtevo odbila iz razloga, ker se je povračilo 130 milijonov izvršilo po soglasnem sklepu ministrskega sveta Pašićeve koalicije vlade, katere člani so sklep tudi podpisali.

klerikalci. Potem bo šlo delo uničevanja naprednega življa lahko izpod rok.

A ta račun je slab. Storjen je brez krčmarja. In ta je zavednost naprednega ljudstva. Mnogi so se dali zapeljati, da so delali službo klerikalizmu, pezdijo so iskali v naših očeh, bruna v svojem pa ne. In tako so tudi pozabili, da je klerikalizem glavni sovražnik.

Intrige in kratkovidnost morejo za hip zatemniti pogled naprednega človeka, a trajno ne. Preko vsega mora priti zopet čas, ko obrnejo vsi naprednjaki fronto zoper zakletega sovraga vsega napredka — zoper rimski klerikalizem.

Zatrjuje se, da je sedaj gotovo, da tudi Maglajičeva muslimanska skupina ne vstopi v vlado.

PRIPRAVE ZA VOLITVE.

Beograd, 22. decembra. d. Predsednik narodne skupščine dr. Edo Lukinić je kot predsednik državnega odbora, v katerem se nahajata poleg njega še podpredsednika narodne skupščine, predsednika kasacijskega sodišča in apelacijskega sodišča v Beogradu, predsednik stola sedmorice ter stola sedmorice oddelka B za Slovenijo in Dalmacijo v Zagrebu, predsednik velikega suda v Podgorici ter predsednik kasacijskega sodišča v Novem Sadu, sklical sejo državnega odbora na dan 28. decembra, da nadaljuje svoje delo za pripravo volitev. Pri zadnjih sejah je določil za posamezna volilna okrožja volilne okraje, sedaj pa bo za posamezne okraje na podlagi uradnih statistike ugotovil število poslancev, ki se naj volijo. Določil bo volišča ter imenoval predsednika volilnih komisij ter njih namestnike.

PREKARNA SITUACIJA VLADE V FINANČNEM ODBORU.

Beograd, 22. decembra. kn. Med opozicijo se vrše razgovori o bodočem postopanju v finančnem odboru, ki bo zboroval tudi v času skupščinskega razpusta. Prevladuje mišljenje, da opozicija nastopi po enotnem načrtu in odreče vladi vsak kredit, ki bi ga od financijskega odbora zahtevala. Zastopniki demokratskega kluba smatrajo, da je treba napraviti edino izjemo glede uradniških doklad.

RAZDOJENOST RADIKALCEV V HRVATSKEM VPRAŠANJU.

Beograd, 22. decembra. r. Danes popoldne je imel ožji odbor radikalnega kluba sejo, na kateri se je sestavljal proglas na narod. Seja se je razšla, ker se niso mogli zediniti o točki, ki govori o Hrvatski. Protičevi pristaši so zahtevali, da se točno navede takozvana Protičeva linija, ki jo je predlagal Protić v svojem načrtu ustave, dočim so ostali člani bili proti temu. Vprašanje se predloži plenarni seji radikalnega kluba.

VPRAŠANJE POSLANIŠKIH DNEVNIC.

Beograd, 22. decembra. r. Danes popoldne je imel administrativni odbor narodne skupščine sejo, na kateri se je sprožilo vprašanje, ali dobivajo narodni poslanci dnevnice tudi v času, ko je narodna skupščina razpuščena. Ker finančni odbor in administrativni odbor delata do novih volitev teh dveh odborov, in ker imuniteta narodnih poslancev ni razveljavljena do novih volitev, je administrativni odbor tolmacha odločbe tako, da bodo narodni poslanci dobivali dnevnice do dne novih volitev, t. j. do dne 18. marca. To tolmachenje administrativnega odbora je bilo poslano vladi.

Danes popoldne je minister Stojadinović posetil gen. ravnatelja Narodne banke Novakovića. Opuštil je zahtevo po povračilu refundiranih 130 milijonov dinarjev, zato pa je zahteval, da Narodna banka takoj otvori finančnemu ministru večji kredit. Gen. ravnatelj Narodne banke Novaković je ministru odgovoril, da Narodna banka principiarno ne daje več nobenih kreditov brez učinkovitega pokritja. V ostalem je sklepanje o tem stvar upravnega sveta in ne direktorja.

NAŠA VLADE ZAHTEVA SPREMEMBO KONVENCIJE O SOLUNU.

Beograd, 22. decembra. n. Kakor doznava „Tribuna“ iz zanesljivega vira, naša vlada ne bo ratificirala konvencije o naši svobodni luki v Solunu, ker ta konvencija ne daje zadostnih garancij, da bi se naše zveze preko Soluna razvijale povoljno. Naša vlada bo v najkrajšem času predlagala grški vladi, da se gotove točke navedene konvencije izpremenijo.

LLOYD GEORGE POTUJE V ŠPANIJO.

Pariz, 22. decembra. u. Lloyd George je danes dospel v Marseille, odkoder nadaljuje jutri svoje potovanje v Španijo. V Alcazrasu namerava ostati doli časa.

Odlikovanje bivših ministrov in poslancev

ODLIKOVANI SO VSI, KI SO GLASOVALI ZA USTAVO.

Beograd, 22. decembra. n. Bivši ministri Svetozar Pribičević, Andrija Stanić, Živko Rafajlović, dr. Kosta Kumanudi, Ivan Pucelj, dr. Krstelj, Zarko Miladinović, dr. Gregor Žerjav, Velja Vukičević, in Omer Omerović so bili odlikovani z redom Karagorgjeve zvezde IV. razreda, dalje narodni poslanec Aleksa Žujović z redom Karagorgjeve zvezde V. razreda. Z redom belega orla III. razreda so bili odlikovani poslanci dr. Voja Janjić, Milan Vujičić, Milan Dragović, Miša Trifunović, z redom belega orla IV. razreda poslanci Andrija Stanić, Dragutin Vojović, Živko Rafajlović, Laza Marković, Uzunović,

Marinković, Kosta Miletić in Marko Gjurčić. Ostali poslanci, ki so glasovali za Vidovdanske ustavo, so bili odlikovani z redom belega orla V. razreda.

Z redom sv. Save I. razreda so bili odlikovani Milan Marković, predsednik državnega sveta in Živko Živanović državni svetnik, z redom sv. Save IV. razreda državni svetniki Filipović, Paunović in Petrović, z redom belega orla V. razreda pa državni svetnik Stanković in tajnik Kosta Radovinović. Razen tega je bilo odlikovanih mnogo oseb povodom kumanovske proslave.

Kriza v mariborskem občinskem svetu

VOLITEV NOVEGA MESTNEGA SVETOVALCA. — ODPSTOP SOCIALISTIČNEGA OBČINSKEGA SVETNIKA KOLBESNA. — GLASOVANJE O ZAUPNICI ŽUPANU.

Maribor, 22. decembra.

Na hocišnjo proračunsko sejo je prišel tudi vladni zastopnik, vladni tajnik Mulaček, ker je bilo voliti namesto odstopivšega občinskega svetnika Slavovca novega člana v mestni svet, v katerem so bile doslej zastopane vse stranke razen demokratov, kar je tudi povzročilo opozicijo demokratskega občinskega kluba. Volitev je pričela zopet šele z eno urno zamudo, ker se občinski svetniki niso preje sestali. Pri prvi volitvi ni prišlo do rezultata, ker so dobili: Bahum, socialist, 9 glasov; Kejžar JDS 9 glasov; Hojnik, socialist, 2 glasova; Kreicer, socialist, 1 glas; 8 glasovnic je bilo praznih. Prazne listke so oddali klerikalci in menda tudi en komunist. Pri drugi volitvi je bila ena glasovnica neveljavna, dobili pa so: Kejžar 10, Bahum 9, praznih 10. Tako je prišlo še do tretje ožje volitve med Bahumom in Kejžarjem. To pot je bilo oddanih 21 glasov in je prejel Kejžar 14, Bahum 7, praznih 9, tako da je bil izvoljen predsednik demokratskega kluba Kejžar. S tem bo začela tudi demokratska stranka aktivno sodelovati v mariborskem občinskem svetu.

Nato se je javil k besedi občinski svetnik dr. Verstovšek, ki je predlagal, da se razpravlja o zadevi provizije Kolbesna, katero zadevo je medtem preiskala v to svrhu izvoljena občinska komisija. Občinski svet je soglasno sprejel ta predlog, nakar je prebral župan Grčar dopis g. Kolbesna, ki odlaga z ozirom na zadnje dogodke v občinskem svetu svoje mesto. Mesto njega pride v občinski svet skladiščni mojster Josip Ožmek. Nato je podal poročilo komisije predsednik dr. Serbec, ki je poročal, da sta pri nakupu posestva Wolf-Jelek posredovalec Scheidbach in občinski svetnik Kolbesen zahtevala od prodajalke kot provizijo polovico kupnine, ki jo je plačala občina z zvišano kupnino od 60 K na 65 K za kvadratni meter, kar je dosegel baš občinski svetnik Kolbesen s svojimi napačnimi informacijami. On je tudi dobil še izplačanih na konto provizije 10 tisoč kron in je komisija označila postopanje Kolbesna pri tej kupnji kot nezdruljivo s častjo občinskega svetnika. Občina je bila pri tej kupnji radi postopanja Kolbesna oškodovana za okrog 60 tisoč kron.

Po nekaterih pojasnitvah, ki jih je dal dr. Serbec na razna vprašanja iz preiskave, pa je stavil občinski svetnik Žebot ime-

nom kluba SLS obširen predlog, da se izreče nezaupnica županu Grčarju, ker je pri tej zadevi površno postopal in zadeve ni dal niti v odsek, ampak kar izplačal provizijo Kolbesnu. Predlog zahteva nadalje, naj občina zahteva od župana povrnitev vse škode, ki jo je utrpela pri nakupu tega posestva vsled zvišanja kupnine in izplačila provizije. Obč. svetnik Bahum trdi v debati, da socialističnega kluba ne zadene nikaka krivda, ker je Kolbesen napravil kupčijo čisto sam brez vednosti kluba, zapeljala pa ga je v to nečedno zadevo le beda, kar je konstatiral tudi predsednik komisije dr. Serbec. Bahum je še končno trdil, da je te žalostne zadeve kriv baje sedanjí družabni sistem. Tudi podžupan Roglič pletira za nezaupnico, ker je župan pri tej kupnji kršil predpise mestnega statuta s tem da zadeve ni predložil občinskemu svetu v reševanje. Bahum zavrača Rogličovo očitano in trdi, da nosijo pri tej kupnji odgovornost vsi člani mestnega sveta, ker se je kupčija odobrila od vseh strank izvenših demokratov, ki v mestnem svetu doslej niso bili zastopani. V debato so posegli še dr. Leskovar, dr. Rostohar in končno župan Grčar, ki je zatrdil, da se je vse izvršilo v njegovi odsotnosti in on že torej radi tega ni ničesar zakrivil v škodo občine. Dr. Serbec poudarja kot pravnik, da sodnim putem izplačane višje kupnine od župana in Kolbesna ne bo moglo izterjati, ker je občina pogodbo popolnoma pravilno odobrila. Žebot je potem umaknil svoj predlog za zahtevo vrnitve višje kupnine in provizije z ozirom na stvarno pojasnilo dr. Serbeca in utemeljuje upravičenost nezaupnice. Izpolnjuje ga že dr. Jerovšek, češ da se z izplačilom provizije ni mudilo in je torej župan vsekakor napačno postopal.

Demokrati se kot popolnoma neudeleženi niso udeleževali pranja tega umazane perila, vladna koalicija pa se je preklajala do 10. ure zvečer, ko je končno prišlo do usodnega glasovanja. Ob napepi pozornosti občinskih svetnikov in galerije, ki je bila nabito polna je glasovalo za nezaupnico 7 klerikalcev, 4 narodni socialisti, proti pa 12 socialistov. Demokrati so se kot neudeleženi glasovanja vzdražali. Klerikalni predlog je torej z enim glasom propadel.

Župan je želel občinskimi svetnikom veseli božič in zaključil sejo. Prva proračunska seja se bo s specialno debato začela šele prihodnji teden.

Pogreb predsednika Narutowicza

Varšava, 22. decembra. s. Danes se je v Varšavi vršil pogreb umorjenega predsednika poljske republike dr. Narutowicza. Prisostvovali so pogrebni svetočnostim poleg rodbinskih članov člani vlade z ministrskim predsednikom na čelu, diplomatski zbor, člani zbornice in senata s svojimi predsednikoma, mnogo zastopstev javnih in privatnih korporacij in ogrona množica prebivalstva. Prelat Szlajowski je imel nagrobni govor, nakar so ministri in generali položili krsto v grobnico v katedrali. Artiljerija je v zadnjo rečščenje državnega poglavarja oddala med pogrebom iz topov 101 strel.

Italijanski klerikalci za fašizem

Rim, 22. decembra. s. Vodja italijanskih klerikalcev (popolarov) don Starzo je imel v Turinu svoj z veliko napetostjo pričakovani govor o odnošajih popolarov do fašizma. Pozval je pristaše svoje stranke, naj sodelujejo pri vzpostavit-

vi reda, ki jo hoče doseči sedanja vlada. Glede zunanje politike je priporočal naj se dolгови Nemčiji kompenzirajo z vojnimi dolgotrajnimi zaveznicami. Italija naj bi stvorila s pogodbenimi državami carinski sistem, da bi s tem brez poostrove odnošajev do Jugoslavije in brez dvomnosti proti Mali antanti zopet pridobila Jadransko morje in da bi imela vpliv na ustanovitve gospodarske enote nasledstvenih držav.

PROTIĆ OBJAVLJA REZERVATNE AKTE.

Beograd, 22. decembra. n. V današnjem „Radikalu“ objavlja g. Protić tajno naredbo bivšega ministra za notranje zadeve Timotijevića, da se Madžari in Nemci, ki imajo opcijsko pravico ne upišejo v volilne imenike. G. Protić smatra, da je ministrov naziranje krivo in zahteva, da se ta napaka popravi. Protić navaja konkretne primere, da je bilo v Vojvodini v krajih, kjer je nad 20 tisoč madžarskih prebivalcev, sprejetih v volilne imenike, le po 20 do 30 Madžarov.

Darujte za Ciril-Metodovo družbo!

Krvavi kardinal

To je novi roman, ki začne poleg sedanjega romana »OBSOJENCI« izhajati jutri, v božični številki »Jutra«.

Da bo roman skozinsko zanimiv in napet, za to jamči že ime pisatelja. Spisal ga je namreč sloviti, tudi Slovencev že dobro znani in priljubljeni francoski romanopisec MICHEL ZEVACO. Njegovi romani »Otroci papazov«, »Most zbiljajev« in drugi, ki so izhajali pred vojno v »Jutru« in »Dnevu« in izšli deloma tudi v knjigah, so najpriljubljenejše čtivo tako v naši meščanski, kakor v kmečki ali delavski hiši.

Roman se godi v Parizu v času, ko se je dvigala Francija pod kraljema Ludvikom XIII. in XIV. na vrhunc svoje slave in moči. Živo in napeto, kakor zna to samo Zevaco, opisuje takratno bujno, razkošno, intrig polno življenje na francoskem dvoru, v Parizu in ostali Franciji, strahovladlo slovitega

KARDINALA RICHELIEU-A.

Ki je s svojimi silnimi zmognostmi utemeljil veličino Francije, a si obenem s svojo kruto brezobzirnostjo že takrat dobil primerek

»KRVAVI KARDINAL«.

Zevaco slika čitatelju vse one peatre in rafinirane dvorske intrige, po katerih je zaslovel francoski dvor po celim svetu, opisuje burne ljubezenske doživljaje pariških plemičev, idejno ljubezen kraljeve hčerke, ki si nakopije ravno radi nje sovraštvo vsemogočnega kardinala.

Novi naročniki, ki se naroče na »Jutro« z Novim letom, a pošljejo naročnino vsaj za mesec januar (10 Din) še poprej, dobe brezplačno vse številke od Božiča do Novega leta.

Da omogočimo novim naročnikom tudi čitanje sedanjega romana

»OBSOJENCI«.

Kot po vzoru raznih velikih listov v božični številki objavili tudi kratko vsebino tega romana, kolikor ga je izšlo dosedaj. Tako bodo mogli novi naročniki zasledovati tudi naš doseđanji roman, ki bo seveda izhajal še dalje poleg novega.

Zopet Rapallo

Rapalska pogodba še vedno ni izvršena v celoti. Može, ki so ta za Italijane in nas obvezni dogovor uradno podpisali, so že davno izgubili iz političnega pozorišča. Giotijia je zamenjal Mussolini, Venizija Pašić. Toda rapalska pogodba je še vedno tam, kje je bila.

Ko je v Italijo prevzel vlado Mussolini, je naša javnost, dobro poznavajoč italijansko dušo, pozorno pričakovala, kakšno stališče bo fašizem zavzel napram izvršitvi sporazuma v Santi Margheriti. Tisk je hvalil Mussolinija kot moža ravne linije, kot doslednega, dasi neprijaznega politika. Prišel je končno 16. november in kmalu smo priložili čitati ekspozice g. Mussolinija. Govoril je o korektnih odnosih Italije z našo državo ter dodal še splošno opazko, da bo njegov kabinet izvršil vse pogodbe, ki jih je Italija doslej podpisala, a še ne izvedla. Oddahnili smo se zato in za hip nam je postalo lažje.

Pa to ugodno razpoloženje ni trajalo dolgo. Že par tednov po Mussolinijevih izjavah se je naš zunanji minister dr. Ninčić v Benetkah razgovarjal z zunanje-političnim poodbščencem rimske vlade, g. Contarinijem. Tekom razgovora se je pokazalo, kaj in kako misli fašistovska vlada o rapalski pogodbi. Mussolini je v svojem ekspoziciji sicer lojalno priznal vse, kar so podpisali njegovi predhodniki, toda brez ozira na pogodbo je zahteval od nas — novih koncesij. To je utemeljeval z naglašanjem, da hrepeni naša država po Solunu, čemur se Italija ne bo upirala, ako Jugoslavija pristane — na gotove koncesije na vzhodu Jadranske obale.

Na videz torej izvira italijanska zahteva po reviziji rapalskega miru iz naših dozdnevnihi aspiracij po grškem ozemlju, kjer seveda nima Italija nič odločevati. Toda psihološki vzrok italijanskega zahteva je seveda drugi. Italija hoče našo državo odriniti na Egej, da bi potem na Jadranu imela popolnoma proste roke.

Italija se glede rapalske pogodbe noče podvreči niti pravoreku Zveze narodov, marveč se postavlja na stališče močnejšega. To stališče pa naleta na odpor cele naše javnosti. Zahtevamo od vlade vprašanja rapalske pogodbe največje opreznosti. Ne le Pašić, tudi naš zunanji minister ima sedaj sila delikatno nalogo, ki zahteva od njega vse spretnosti in veščine. Rapallo izza leta 1920 ga postavlja pred moralčno odgovornost cele naše politične zrele javnosti.

Toliko povodom zadnjih vesti beograjskih listov, da prevladuje v novi vladi naziranje, naj se rapalska pogodba ne predloži Zvezi narodov v registriranje.

Politične beležke

Proglas demokratske stranke na smišljenike povodom razpusta narodne skupščine in razpisu novih volitev bide prihodnje dni. Sestava proglaša je poverjena posl. Kumanudiju in dr. Šumenkoviću. Razni listi še niso prenehali napovedovati »razcep demokratske stranke«. Očividno smatrajo demokrate za tako bedaste, da se bodo med seboj tolkli, mesto da bi šli na nasprotnike. Najoriginalnejše je poročilo blokaških organov, da bodo »demokratski deenčarji« postavili no-

vsodi protikandidature proti »levčarjem« in narobe. Ta sistem bi bil dobro sredstvo, da zmagaajo radikalc in blokaši. Demokratska stranka se ga pa prav gotovo ne posluži in vrača ljubeznjivo priporočilo izumiteljem v blagohotno lastno uporabo.

O uradniškem vprašanju priobčuje »Jugoslavija« uvodnik in pravi, da bi se dalo izvesti uradniško pragmatiko že zdavnaj, če bi se v parlamentu več delalo in manj politiziralo. To je rosnica, kakor je rosnica tudi to, da sta bila oba poslanca, ki uživata »Jugoslavijine« simpatije, med onimi, ki so »politizirali«, nobenega pa ni bilo tam, kjer se je delalo.

Radikali v Sloveniji. Iz Beograda se nam piše: Radikali bi radi povsod postavili kandidata. Tudi v Sloveniji. Ker razmer prav nič ne poznajo, pride večkrat do prav humorističnih prizorov. V kombinaciji za radikale so dr. Ravnihar, Triller in Ažman. Velizar Janković je trdil, da dr. Ravniharja pozna kot orlovskega starosta od takrat, ko je bil v Mariboru. Ažmana poznajo kot glavnega sotrudnika Kamenarovića, o Trillerju ne vedo nič. Glavni informator je gosp. Lenard, ki se zama trudi dokazati, da Ravnihar ni mogel, ker je podpisal program zagrebskega kongresa. Na to se mu odgovarja, da je to stvar značaja dr. Ravniharja, ne pa radikalne stranke. (Op. ured.: Odgovornost za te informacije moramo prepustiti dopisniku. Kaj bi radi radikalc v Beogradu, to si mislimo, kaj bi radi in kaj kuhajo gotovi gospodje v Ljubljani, to pa vemo, ker jih poznamo do dna.)

Klerikalna poslanica. Na god sv. Frančiška Ksaverija je ljubljansko osrednje vodstvo Marijinih družb obvestilo vsa itoimensa vodstva o sledeči važni zadevi: da so za katoliško časopisje nastopili težki časi, da so nasprotniki katoliške misli agilni in postrtovaln in da ee bolj in bolj čuti padanje naročnikov klerikalne štampice. »Pri teh razmerah,« pravi poslanica, »ne zadostuje več eplošen poziv duhovnika s prižnice, naj si ljudje naročajo katoliške časopise, marveč je treba agitirati od hiše do hiše, od osebe do osebe, kakor delajo nasprotniki. V ta namen naj se uporabijo zlasti Marijine družbe, »katerih poklic je delovati apostolsko«. Zato naj se v Marijinih družbah organizirajo časnikarski odseki in članice naj od hiše do hiše agitirajo za klerikalni tisk z »Domoljubom« na čelu. — Ako že klerikalni listi tožijo o slabih časih, koliko težje je potem naprednim, ki nimajo ne prižnice, ne apostolskih Marijinih družb. Somišljeniki, agitirajte za naše napredno časopisje. Nabirajte naročnike za »Jutro« in »Domovino«.

Radikalc na delu. Po vesteh iz Vojvodine, je izprememba vlade izzvala različne izpremembe tudi v tamošnji administraciji. Subotički veliki župan g. Pavle Dobanovački je podal demisijo. Mestni kapetan gosp. Mavro Karakašević še ni demisijoniral, a subotička radikalna stranka se že pogaja z Bunjevci glede nove ureditve mestne uprave. V Novem Sadu je radikalna stranka zaključila, da se radi izpremembe vlade razpusti občinski svet in rekonstruira mestna uprava.

Za »bloke« se zavzema »Jugoslavija« in bi rada videla, da bi se hrvatskemu bloku pridružil še slovenski blok in končno, da bi se ustvaril »prečanski blok«, ki naj bi etopil v boj z velesrbskimi radikali. To je smisel »Jugoslavijinih« tirad, mi pa pravimo, da je misel narodnega edinstva že dovolj močna, dovolj utrjena za borbo z vsimi separatizmi. Politična borba, ki se bo v Jugoslaviji vršila, se bo vršila v glavnem za demokracijo proti reakciji, za čisto Jugoslovanstvo proti raznim separatizmom. In zmagała bo prej ali slej — samo in edino ona stranka, ki bo nosila na svojem praporu demokracijo in misel narodnega edinstva.

Gospod Proté je zadovoljen. Stari nadrekcijonarec Proté, ki je vodil luto kampanjo proti vladi, dokler so v njej bili tudi demokrati ter se delal, kakor da ga pri tem vodi kakšna posebna politična ideja, izraža v beograjski »Tribuni« svoje zadovoljstvo nad zmago srbskega separatizma ter pozivlja radikale, naj gredo krepko po začrtani poti. Tudi lista novega kabineta mu je prav všeč, ker so v ministruv zastopani »vsi kraji naše države!« Gosp. Proté obljubljuje, da bo napram novi vladi zelo pomirljiv, in če bo delala tako, kakor on pričakuje, potem bo razmišljal tudi o tem, da se zopet tudi formalno vrne v radikalno stranko.

Križarska vojna Mađžarov. Te dni se vrši velikopotezna organizacija mađžarskih fašistov, ki jim lavorike gosp. Mussolinija ne dajo spati. V nedeljo se je vršil v Budimpešti zbor fašistovskih zaupnikov iz cele Mađžarske, na katerem je imel programatičen govor njihov šef poel. Fridrich. Raznil je, da pride od Hamburga do Bagdada do velikanskega upora narodov, ki jih je zaslužila in oropala »loповska antanta«. Mađžari napovedujejo krvavo in strašno vojno vsem onim, ki so uničili »veliko državo« sv. Stefana. Svetovna vojna ni končana, temveč prehaja sedaj v drugo fazo. »Podajemo svojo pošteno in močno mađžarsko roko svojim tur-

škim bratom, podajemo jo nemškemu narodu in vsem, s katerimi smo prošla leta skopaj bojevali. Izvojevali si bomo vstajenje s pomočjo svojih slovaških in hrvatskih bratov. Proglašam novo križarsko vojno na življenje in smrt vsem neprijateljem.« Mađžarski šovinizem se nahaja v novem štadiju delirija.

Jugoslavija in Rusija. Z vprašanjem naših odnosov do Rusije se je začela pečati tudi radikalna oficijelna »Samouprava«, in sicer zato, da potolaži — ruske emigrante. Ti so se namreč ustrašili, ko so zvedeli za približevanje med našo in rusko vlado, ker so mislili, da bodo izročeni boljševikom. »Samouprava« jih je potolažila in pripoveduje, da med našo državo in veliko slovansko Rusijo morajo obstojati nekaki odnošaji v tej ali oni formi, rednih diplomatskih odnošajev pa ne moremo obnoviti, dokler tega ne storijo tudi druge države.

Po svetu

Veliki antisemitski izgredi v Rumuniji. Že več dni trajajo v mnogih mestih Rumunije veliki izgredi proti Židom. Antisemitski izgredi pa so v prvi vrsti naperjeni proti dijaštvu. Na univerzi v Bukarešti so bili iztirani vsi akademiki. Zemeljoradniško časopisje trdi, da so ta pokret iscenirali pristaši vladnih strank. V nekaterih mestih so Židje organizirali obrambne dobrovoljske čete, da se branijo pred napadali. Socialni demokrati so celo izdali proglas na narod, da naj štiti Žide pred napadi reakcionarnih strank. Ker je ta pokret proti Židom razširjen skoro na vseh šolah, je bil ministar za prosveto prisiljen zapreti več šol. Ob priliki spopada z Židi je bil ubit tudi poveljnik orožništva Nicolescu.

Pokret nacionalistov v Avstriji. Nemški akademiki — nacionalisti so poslali rektorju univerze novo spomenico, v kateri zopet zahtevajo, da se uvede za židovske akademike numerus clausus. Spomenica zahteva nadalje, da ne sme biti noben profesor židovskega pokolenja izvoljen za rektorja. Univerzitetni senat je te zahteve odbil.

Franoske podmornice. Francoška zbornica je s 411 proti 48 glasovi odklonila zahtevo vlade za kredit v znesku 61 milijonov frankov, ki naj bi se uporabil za graditev novih podmornic za pojačanje obalne straže.

Sovjetska amnestija. Po uradnih podatkih sovjetske vlade, ki jih objavljajo moskovska »Izvestija«, je bilo povodom proslave petletnice boljševiške revolucije pomiloščenih 39.342 oseb, med njimi približno polovica političnih kaznjencev, ki pa ostanejo seveda tudi dalje pod strogim nadzorstvom. Da se pa boljševiška »velikosrčnost« pravilno oceni, je treba seveda pomisliti, da je ostalo v ruskih ječah še vedno okrog 200.000 političnih kaznjencev.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Sobota, 23.: »Idiot«. Začetek ob pol 8. C. Nedelja, 24.: Zaprto.

Ponedeljek, 25.: ob 15.: »Peterčkove poslednje sanje«. Izv. Ob 20.: »Svatha Krečinskega«. Izv.

Torek, 26.: ob 15.: »Peterčkove poslednje sanje«. Izv. Ob 20.: »Jack Straw«. Izv.

Sreda, 27.: Zaprto.

Četrtek, 28.: »Kralj na Betajnovi«. D. Petek, 29.: Zaprto.

Sobota, 30.: »Liliom«. A.

Nedelja, 31.: ob 15.: Peterčkove poslednje sanje. Izv. Zvečer zaprto.

Ljubljanska opera.

Sobota, 23.: »Sevski brivci«. D. Nedelja, 24.: Zaprto.

Ponedeljek, 1.: ob 15.: »Peterčkove poslednje sanje«. Izv. Ob 20.: »Liliom«. Ponedeljek, 25.: »Carmen«. Izv.

Torek, 26.: »Gorenjski slavček«. Izv. Sreda, 27.: Zaprto.

Četrtek, 28.: »Madame Butterfly«. Gostovanje gospe Ade Poljakove. B. Petek, 29.: »Gorenjski slavček«. E. Sobota, 30.: »Carmen«. D.

Nedelja, 31.: »Gorenjski slavček«. Začetek ob 6. popoldne. Izv.

Ponedeljek, 1.: »Prodana nevesta«. Izv.

Marijonetno gledališče v Ljubljani. Ponedeljek, 25.: ob 15. in 18.: »Snežulčica« in »Tri želje«.

Torek, 26.: ob 15. in 18.: »Doktor Faust«.

Mariborsko gledališče.

Sobota, 23.: »Nečak«. B in kupon. Nedelja, 24.: Zaprto.

Ponedeljek, 25.: ob 15.: »Jalnuševčani«. Izv. Znižane cene. Ob pol 8. uri: »Golgota«. Izven. Znižane cene.

Torek, 26.: ob 15.: »Snežulčica«. Izven. Mladinska predstava. Znižane cene. Ob pol 20.: »Baron Trenk«. Izv.

Četrtek, 27.: »Faust«. Premijera.

Gostovanje ge. Ade Poljakove na ljubljanski operi. Sinoči je pela prvič za abonente odlična ruska pevka partijo »Butterfly«. Očividno ni bila razpoložena; vendar je absolvirala svojo nalogo umetniško in abejala koncem opere lep sopek. Moški zbor za odrom jo je zavozil in padel. Ker režija ni pazila, je ostal levi izhod v 2. in 3. dej. brez zastopila, da smo izahala zasledovali življenje tudi za odrom. Opero je dirigiral g. operni ravnatelj Fr. Rukavina.

Predstave Narodnega gledališča v Ljubljani za časa božičnih praznikov. Med božičem in novim letom uprizori drama božično povest Pavla Golje »Peterčkove poslednje sanje« in sicer na sve-

ti dan, na Stefanov dan, na starega in novega leta dan vselej ob treh popoldne. Igra je letos nekoliko spremenjena. Avtor je napisal k njej prolog, kapelnik g. Balatka pa je uglašil nekaj mest, predvsem ples meglice v tretji sliki. Vse te vzporeditve se vrše izven abonmanov. Na sveti dan (25. decembra) ob osmih zvečer igrajo v drami zabavno rusko komedijo »Svatha Krečinskega« (izven), v operi pa pojo ob pol 8. uri opero »Carmen« (izven), na Stefanov dan (26. decembra) se uprizori v drami ob osmih zvečer veseloigra »Jack Straw« (izv.), v operi pa ob pol 8. uri domača slovanska opera »Gorenjski slavček« (izv.). V četrtek dne 28. decembra igrajo v drami ob osmih zvečer Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi« (red D), v operi pa gostuje kot »Madame Butterfly« znamenita ruska pevka gospa Ada Poljakova (red B). Začetek ob pol 8. uri. V petek dne 29. decembra se uprizori v operi »Gorenjski slavček« ob pol 8. uri zvečer (red E). V soboto dne 30. decembra igrajo v drami ob osmih zvečer Molnarjevo zanimivo predmetno legendo »Liliom« (red A), v operi pa se poje ob pol 8. uri zvečer »Carmen« (red D). Na Silvestrov večer se ponovi v drami ob treh popoldne kakor je že zgoraj omenjeno, božična povest »Peterčkove poslednje sanje«, v operi pa uprizore ob šestih zvečer »Gorenjskega slavčka«. Na novega leta zvečer je v drami ob osmih »Liliom«, v operi pa ob pol 8. uri »Prodana nevesta«. Predstave na starega in novega leta dan se igrajo izven abonmanov.

Marijonetno gledališče v Ljubljani (Mestni dom) bo igralo oba božična praznika. Oba dneva bosta po dve predstavi in sicer kakor običajno, prva ob 15., druga ob 18. uri. V ponedeljek dne 25. decembra se predstavlja pravljica igra v petih dejanjih »Snežulčica« in dvodejanka »Tri želje«, v torku pa »Doktor Faust«, igra v petih dejanjih s predigro. Vstopnice se dobivajo v predprodaji pri blagajni v Mestnem domu od 10. do 12. ure.

Štritar-Trostov koncert (Zveza godbenikov za Slovenijo) v ponedeljek 8./1. 1923 v unionski dvorani ima na programu točke, ki bodo prijale glasbenemu strokovnjaku in laiku, preprostem ljubitelju glasbene umetnosti. Dvojak, Čajkovskij in V. Novak, vsi trije podčrtujejo v svojih skladbah nacionalni moment: češki, ruski in slovaški. Dvojak je uvedel v simfonije celo narodne plesje. Tako ima n. pr. njegova simfonija v D-duru, ki jo bo igral pod Štritarovim vodstvom orkester Zveze godbenikov za Slovenijo, na mestu scherza furiant, idea liziran nacionalni ples. Zivahna ritmika tega češkega plesa nam je znana iz Prodane neveste in priljubljene »češke besede«. Specialiteta Dvojakova je, da je dvignil zastarelo plesno formo na umetniški nivo, kakor svojačasno Schubert, Chopin ali pozneje Brahms. Njegove slovanske plesne poslušaj danes radevolje ves svet, karakteristične slovanske melodije, prenašene z Dvojakovim ritmom in njegovim tehničnim znanjem. Dvojak je virtuoz orkestra, slovanski Berlioz. Naj torej nestrokovnjaka ne odbije ime simfonija, katero večasih veže širša publika s predstavo dolgočasnosti in pedanterije. Dvojakova simfonija je jasna, prožna, živa, temperamentna. Iz preproste narodne pesmi izrasla, je neposredno razumljiva tudi najpreprostejšemu poslušalcu. Znameniti naš rojak Anton Trost, pianist svetovnega slovesa, poda ta večer Čajkovskega klavirski koncert (b-moll) s spremljevanjem orkestra. Ta koncert je najbriljantnejše delo te vrste. Več o tem delu in o Novakovih slovaški suiti za mali orkester prihodnjič.

Fr. Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka. V Ljubljani 1923. Založila Tiskovna zadruga. Str. 100. Cena vez. knjigi 15 Din, po pošti 1.50 Din več. V slovenski mladinski književnosti ni knjig, ki bi bile tako priljubljene, kot so Tolovaj Mataj ali Pravljice, ki jih je spisal Milčinski. Sedaj nam je vnovič obogatil našo mladinsko literaturo z Zgodbami kraljeviča Marka, v katerih nam z le njemu lastno segavostjo in živahnostjo podaja 19 pripovedk o kraljeviču Marku. Knjigo je okrasil S. Šantel. Priporočamo jo prav toplo, zlasti sedaj za Božič.

Celjsko mestno gledališče. V okvir božičnega razpoloženja je spadala prav dobro mladinska igra »Krojaček junake«, katero je vzpizorilo celjsko dramatično društvo v torek dne 19. decembra. Mladina, ki je to pot preobnavljala gledališko publiko, je prišla popolnoma na svoj račun ter kvitirala gotove naravnost krasno uspele prizore z burnim odobravanjem. Scenarija, ki tvori važen faktor cele vzpizoritve, je bila zelo okusna, za kar gre zaslužena pohvala g. režiserju Pfeiferju. Tudi vloge so bile v celoti srečno razdeljene. Z intenzivnejšo poglobitvijo bi se bil dal odstraniti seveda še tuintam deklamujoči ton in nerazložno izgovarjanje, ki je nekoliko motilo potek cele igre. Zelo zadovoljivo so odigrali svoje vloge zlasti kralj (g. Pfeifer), dostojanstvena kraljica (gdč. Vorbachova), baron Kozorog (g. Pere), dvorni norec Špicabrin (g. Reš), in Fridolin (gdč. Tončka Mirnikova). Prav dobro so bile zasedene tudi nekatere manjše vloge. Strokovnjaška roka je usmerila nadalje zelo srčkani balet, za kar gre gdč. Kovačevi posebno priznanje. Gledališče sicer ni bilo napolnjeno, a gotovo je še marsikdo računal z repizo, ki se je napovedala za sredo dne 20. decembra. Zeleni leti, da se domači igralci ne strahijo truda in nam večkrat s sličnimi igrami izpolnijo nepotrebne navze med gostovanji.

Knjiga za mladino in primerno božično darilo je zbirka pesmi priljubljene pesnice gospe Vide Jerajev »Iz Ljubljane čez poljane«. Opremljena je z originalnimi in ljubkimi perorisbami znanega ilustratorja g. Milka Kosa. Dobiva se po vseh knjigarnah in v pisarni »Slovenske Matice«, ki je knjigo založila. Pisarna je odprta vsak dan od 10. do 12. in od 3 do 5. ure. Cena 15 Din.

Pevski kolektar za leto 1923. »Zveza slovenskih pevskih zborov« se je kljub ogromnim stroškom odločila izdati letos svoj »Pevski kolektar«, da ustreže našim pevcem in pevkam. Kakor tudi vsem ljubiteljem slovenskih pesmi. Poleg običajnega kolektarja prinaša kolektar kratke in markantne sestavke o Försterju, Vilharju, Steletu, o jubilejih Glasbene Matice, gg. Hubada in Dražila ter pregled delovanja »Zveze«. Da se vsak pevec seznani z namenom in pravili »Zveze«, so ta ponatisnjena v kolektarju. Posebnost »Pevskega kolektarja« pa so vris posrebovane karikature naših priznanih in poznanih pevskih delavcev: Hubada, Dražila, Adamča in Prelovca, ki jih je narisal France Podrekar. Cena vezane mu kolektarju 10 Din. Moralna dolžnost vsakega pevca in vsake pevke je, da si naroči ta kolektar. V zvezi s kolektarjem so izšle karikature zgoraj imenovanih pevskih delavcev tudi kot razglednice na finem chrom papirju in jih cenjenemu občinstvu toplo priporočamo v nakup. Cena razglednici je 75 par. Pevskim društvom priporočamo, da naroče posiljke kolektivno. Vsa naročila za kolektar in razglednice sprejema ter razpošilja »Zvezna knjigarna« v Ljubljani, Marijin trg 8.

Šah

Ljubljanski šahovski klub. Danes v soboto se bo igrala v »Narodni kavarni« v Ljubljani konzultančna partija med dr. Vidmarjem na eni in tremi najmočnejšimi igralci na drugi strani. Začetek ob 15. uri. Vabljeni so kibici in vsi, ki se zanimajo za šah.

Sport

Vremensko poročilo z Gorenjske. Jugoslovanski zimskosportni savez je sprejel sledeča poročila: Iz Kranjske gore in Bohinja javljajo južno vreme in dež, medtem ko sporočajo iz Kamnika, da je na Veliki Planini in na Kamniškem sedlu znežilo ter je verjetno, da bo tamkaj smuka ugodna.

Smučarske prireditve 1922/23. Jugoslov. zimskosportni savez obvešča svoje klube in druge interese, da je svoj (prvotno v Pohorje namenjeni) smučarski propagand. izlet na Bloke, določen na 25. do 26. decembra t. l., odgodil na 6. in 7. januarja 1923, ker so za sedaj vremenske razmere za tak izlet neugodne. V Bohinjski Bistrici, bo priredil JZSS v letošnji zimski sezoni dva smučarska tečaja in sicer prične prvi tečaj, ako zapade za Božič sneg, dne 27. t. m. in bo trajal do 6. januarja 1923, drugi tečaj pa je določen na dobo od 6. januarja do 14. januarja 1923. Ako bi se do Božiča razmere izpremenile, izdamo poročilo v nedeljo dne 24. t. m. po časopisju.

Beograjska »Jugoslavija« v Zagrebu. Med zagrebsko Concordio in beograjsko Jugoslavijo se vrše pogajanja za dve prijateljski tekmi, ki naj bi se vršile za Božič v Zagrebu. Prvi dan Božiča bi Jugoslavija igrala revanžno tekmo z Gradjskim, drugi dan pa bi igrala s Concordio. Ker je Jugoslavija, kakor je to dokazala zadnja tekma z Gradjskim v Beogradu, sedaj v zelo dobri formi, bosta tekmi vsekakor zelo zanimivi. Revanžna tekma med Jugoslavijo in Concordio bi se vršila za pravoslavni Božič v Beogradu.

F. C. Barcelona, znani španski prvak v nogometu, ima 6000 članov.

Oficielna lista avstrijskih plavalnih rekordov leta 1922. Zveza avstrijskih plavalnih društev je verificirala nastopne, v letu 1922. dosežene avstrijske plavalne rekorde: Dame: 400 m prosti stil Grete Adler (Amateur Sp. V.) 7:24; 50 m hrbtno Grete Buchbinder (Danubia) 0:44; 200 metrov hrbtno 3:38; skok v daljavo z glavo naprej Ana Reinsner (Danubia) 18.25. Gospodje: 50 m prosti stil Ferd. Leita (Amateur Sp. V.) 0:28.7; 50 m stransko H. Schrepfer (W. A. C.) 0:34.8, 400 m prsno H. Löhrly (W. A. C.) 7:03.1.

TAKSE IN PRISTOJBINE.

Kdor mora po takсни tarifi zakona o taksah in pristojbinah (»Uradni list« 100, 1921) letno ali polletno plačati kako takso, se opozarja, da naj za leto 1923 izpolni to obveznost najkasneje do 15. januarja 1923. Take takse so:

Letna taksa po tar. post. 8 točka 2 (stalne objave ali reklame) 40 — 150 Din.

Polletna taksa po tar. post. 64 (za pravico, da se točijo pijače pod milim nebom) 250 Din.

Polletna taksa po tar. post. 65 (za pravico, da se točijo pijače v baraki) 250 Din.

Letna taksa po tar. post. 98 (za biljarde) 50 Din.

Letna taksa po tar. post. 100. 1.) za avtomobile 1200 Din; 2.) za fljakerske vozove: a) z dvema konjema 200 Din, b) z enim konjem 100 Din.

Letna taksa po tar. post. 214 (za vsako odobritev privatnega skladišča po carinskih predpisih) 100 Din.

Proti taksnim zavezancem, ki ne bi do 15. januarja 1923 vplačali letne odnosno polletne takse se bo kazensko postopalo.

Domače vesti

* **Kraljeva zahvala.** Predsedništvo centralne vlade izreka imenom kralja za čestitke povodom njegovega rojstnega dne vsem najiskrenejšim vladarjevo zahvalo.

* **Testament kralja Petra.** Predvčerajšnjim je kralj Aleksander sprejel v avdijenci gospoda M. Gjurića, ki je kot kraljev pravi zastopnik obvestil vladarja glede testamenta pokojnega kralja Petra.

* **Pred dohodom Stinnesa v Beograd.** Kako poročajo beograjska »Tribuna«, je z Dunaja prispel v Beograd Gustav Lungenstrass, dunajski finančier in predsednik konzorcija Hugona Stinnesa. Lungenstrass je prispel v Beograd, da pripravi teren za prihod Stinnesa samega.

* **Odlikovanje poslancev.** Kralj je podpisal ukaz, s katerim se odlikujejo vsi poslanci, ki so glasovali za vodovaldanskou ustavo z redom Beloga orla V. razreda, oni, ki imajo že to odlikovanje, pa za eno stopnjo višje. Tako dobe red Beloga orla IV. razreda poslanci Stanić, Rafajlović, Laza Marković, Uzunović, Pavle Marković, Krsta Miletić in Gjurić, III. razreda pa poslanci Vujić, Janjić, Trifunović in Dragović.

* **Odhod narodnih poslancev iz Beograda.** Po zadnji seji narodne skupščine je velika večina narodnih poslancev že odpotovala iz Beograda.

* **Ministra dr. Zupanić in dr. Supilo** sta odpotovala iz Beograda v Ljubljano, oziroma Zagreb.

* **Minister dr. Niko Zupanić** sprejema na namestništvo v Ljubljani na Božič, dne 25. decembra od 11. do 12. dopoldne in drugi dan, t. j. 26. t. m. od 10. dopoldne dalje.

* **Rumunska cerkev priznala srbski patriarhat.** Uprava rumunske pravoslavne cerkve je potom zunanjega ministrstva poslala srbsko - pravoslavni patriarhiji akt, v katerem naznanja svoje priznanje patriarhije srbsko - pravoslavne cerkve.

* **Mednarodni invalidski kongres,** ki bi se moral vršiti prihodnje leto v Pragi, je predložen na leto 1924, ker bo Češkoslovaška mogla šele do tedaj rešiti svoje invalidsko vprašanje. Kakor znano, se je mednarodni invalidski kongres vršil letos v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu.

* **Emile Haumont v Beogradu.** Te dni je dospel v Beograd profesor na pariški Sorbonni Emile Haumont, ki ostane v Beogradu par dni. Včeraj je imel v poslopju univerze predavanje o temi »Napoleon in južni Slovani».

* **Profesor Klaić častni mešan za grebški.** Zagrebški občinski svet je na svoji predvčerajšnji redni seji imenoval znanega hrvaškega historika vseučilišnega profesorja Vekoslava Klaića za častnega mešana za zagrebškega. Predlog je bil sprejet z navdušenim odobravanjem.

* **Pred uradniškim kongresom v Splitu.** Predsednik uradniškega združenja Mika Jovanović je pred svojim odhodom v Split, kjer bo 26. t. m. kongres vseh uradniških organizacij, posetil včeraj dopoldne predsednika vlade in finančnega ministra in zahteval kategorično izjavo, kaj misli storiti vlada za materialno zboljšanje uradniškega stanu, da more stopiti s čisto situacijo pred kongres.

* **Proračun mesta Zagreba.** Zagrebški občinski svet bo razpravljal te dni o mestnem proračunu za leto 1923, ki izkazuje 52.858.948 Din stroškov, dohodkov 49.373.050 Din, torej primanjkljaja 3.485.898 Din. Primanjkljaj se pokrije s 14 % dokladami na razne davke, zlasti na hišni davek in na zemljarino.

* **Radikalci ne vedo, ekje imajo glavo.** Beograjska »Pravda« poroča, da je zadnja seja radikalnega kluba bila tako burna, da je eden radikalnih poslancev pri odhodu iz zborovanja vzkliknil: »Situacija je takova, da ne znam gde mi je glava».

* **Dobrovoljci za beograjske sirote.** Beograjsko časopisje poroča, da je tamošnji savez dobrovoljcev daroval 40.000 K kot božičnico za sirote mesta Beograda.

* **Nova telefonska proga.** Ministrstvo pošte in brzojava je med Beogradom in Sarajevom zgradilo novo telefonsko progo, ki se prihodnji mesec izroči javnemu prometu.

* **Škoda letošnjih gozdnih požarov.** Po poročilu ministrstva za šume in rude, znaša škoda, ki so jo povzročili letošnji gozdni požari, 120 milijonov dinarjev.

* **Nesreča v beograjskem gledališču.** Iz Beograda poročajo, da se je te dni pripetila v tamšnjem gledališču nesreča, ki je povzročila gledališču nad 36.000 dinarjev škode. Nekdo je namreč pustil vodovod odprt in voda se je nato razlila v sosednje sobe, kjer je poškodovala dekoracije, ki so se tam nahajale.

* **Izpremembe v državni službi.** General Dragotin S. Milutinović se s kraljevim ukazom imenovan za kancelarja kraljevskih redov. Nadalje so imenovani: veterinar pri oddelku za kmetijstvo pri pokrajinski upravi v Ljubljani Ivan Bordon za državnega veterinarja v srezu apatinskem; asistent statističnega oddelka pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani Ivan Seljan za pisarja 1. razreda pri direkciji državne statistike; bivši inšpektor dela v Ljubljani Mihael Mihor za inšpektorja 2. razreda pri nadzorstvu parnih kotlov v Ljubljani; tajnik

Arnošt Golob za tajnika 1. razreda v ministrstvu za socialno politiko; asistent oblastne inspekcije dela v Banjaluki Nikola Putrih po službeni potrebi za pisarja 1. razreda oblastne inspekcije dela v Mariboru; pisar krajevne borze dela v Novem Sadu Jakob Salvi za pisarja 1. razreda krajevne borze dela v Mariboru. Inšpektor ministrstva za socialno politiko dr. Andrej Drusković je na lastno prošnjo stalno upokojen. Tajnik pri nadzorstvu parnih kotlov v Ljubljani inž. Gvidon Gulić je podal ostavko na državno službo, pisar inspekcije dela v Ljubljani Ignacij Mihevc pa je iz državne službe odpuščen.

* **Iz »Uradnega lista«.** Včerajšnja številka »Uradnega lista« pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja odločbo, s katero se izpreminjajo odredbe o draginskih dokladah in povračilu selitvenih stroškov civilnih in vojaških državnih uslužbencev kakor tudi o povračilu potnih stroškov orožniških častnikov; nadalje pravila o pregledu ženskega osebja, zaposlenega v vseh javnih lokalih, ter objavo, da je naredba deželne vlade za Slovenijo, s katero se je izdalo ustanovilo venijo, s katero se je izdala ustanovitev tehnično-visokošolskih fondov in se o novala upravna komisija tehnično-visokošolskih fondov, uzakonjena.

* **Občni zbor društva Kazino** se je vršil v četrtek dne 21. decembra. Glavna naloga mu je bila, da je spopolnil ravnanje. Glasom pravil je bilo treba voliti 8 novih članov ravnanstva. Izvoljeni so bili skoraj soglasno (večinoma s 123 od 124 oddanih glasov) gg. dr. Klepec, dr. Kramer in inž. Mačkoveš (vnovič), na novo pa gg. uradnik agr. reforme Fran Marn, tajnik Fr. Majcen, odvetnik dr. D. Puc, vl. sv. dr. Rutar in Josip Turk. Za revizorje sta bila izbrana ravnatelj dr. V. Kisovec in trgovec J. Volk. Občni zbor je nadalje sklenil nekatere izpremembe pravil ter odobril ravnanje najetja večjega kredita, ki naj v slučaju potrebe služi v društvene investicijske svrhe. Zbor je potekel v popolnem soglasju. — Včerajšnji »Slov. Narod« hoče tudi pri tej priliki delati zgago ter predstaviti celo zadevo kot »razdiralno delo« demokratov, odnosno, kakor on pravi »mladinov«. Njegove trditve so vse izumetničene. Kar se tiče sprejemanja novih članov je le toliko res, da ravnanstvo ni moglo vzeti paketa prijav, ki ga je na eni sami seji položil na mizo g. Pustoslavšek takoj v pretek. Sklenilo se je z vsemi proti glasu g. Pustoslavška, da se naj prijave izročijo društvenemu tajniku, da o njih na prihodnji seji referira, kakor se je to zgodilo z vsemi ostalimi prijavi. G. Pustoslavšek ni povedal niti enega imena in je zato neumnost prve vrste namigavati, kakor da bi hotelo ravnanstvo le en hip premišljati ali naj sprejme kot člana dr. Trillerja, dr. Zupanića ali ravnatelja Tykača itd. Akoravno je član ravnanstva dr. Majaron pozval g. Pustoslavška naj izroči prijave, g. P. tega ni storil niti takrat niti pozneje, temveč jih je kakor pravi, »umaknil«. S kakšno pravico pa, če so se dotični gospodje res prijavili? Seja se je vršila res v odsotnosti direktorja dr. Boleta, vendar po njegovem izrecnem pismenem pooblastilu, da se končno reši vprašanje članstva. Na obnem zboru v četrtek ni bilo glede kandidatne liste nobenega protipredloga, pač pa jo dr. Defrancešchi govoril o potrebi složnega dela naprednih grogov, kar je občni zbor soglasno odobral. Čela notica v »Slov. Narod«, izgleda, je samo izliv užaljenosti. Res je, da niso bili vnovič izvoljeni vsi gospodje, ki so izstopili iz odbora. »Slov. Narod« pa menda ne zahteva, da sedaj to interno pa povsem nepolitčno vprašanje javno razmotrivamo. Gospodje, ki jih »Narod« napada so ravno v tem oziru pokazali izredno delikatnost in dokumentirali, da jim je daleč vsako strankarstvo, katerega društvo Kazina pač ne potrebuje. Ravnanstvo bo gotovo tudi v bodoče složno, kakor dosedaj, vršilo svoje delo.

* **Ljubljanski mestni šolski svet.** Prejeli smo: Mestni šolski svet ljubljanski je v svoji zadnji seji sklenil, predložiti višjemu šolskemu svetu ugovor proti kršenju in omejevanju zakonito zajamčenih pravic mestnega šolskega sveta v zadevi postopanja glede imenovanja začasnega učiteljskega, preskrbe učnih prostorov in uredbe pouka. Za podelitev dvoje v stalno popolnitev razpisanih katehetskimi mest na mestnih javnih osnovnih in strokovnih šolah predložiti se kompetentna našeta. Na znanje so se v zvezi inspekcijaka poročila o nadzorovanju III. mestne deške in III. mestne dekliške in pa vnanje zasebne dekliške osnovne šole uršulinske za šolsko leto 1922—23. Odobrili so se vsi s temi poročili združeni nasveti pedagoškega in administrativnega značaja. Poročila se predložijo višjemu šolskemu svetu v končno odobrenje.

* **Dr. Pegan je umaknil svojo tožbo.** Kakor smo poročali, bi se bila morala vršiti včeraj pred ljubljanskim deželnim sodiščem prizivna razprava v tožbi dr. Pegana proti g. Remcu, zaradi očitka moralne propalosti. Pri včerajšnjih obravnavi bi moral biti zaslišan dr. Susteršič, ki naj bi izpovedal razbremenilno za dr. Pegana. Zato je umevno vladalo za razpravo veliko zanimanje. V splošno presenečenje pa je bila vzklicena razprava v zadnjem hipu odpovedana, ker je dr. Pegan svoj vzklic — umaknil. S tem je postala pravomočna prvotna razsodba vis. sod. svetnika g. Potrata, s katero je bil g. Remic oproščen, ker se mu je posrečilo svojo očitko dokazati.

* **Društvo »Soča«** v Ljubljani vabi svoje člane in prijatelje na predavanje, ki se vrši danes dne 23. decembra v salonu »Pri levu«. — Predava gospod Karel Mahkota o »neodrešeni domovini« (Primorski in Koroski) s skioptičnimi slikami. Začetek točno ob osmih in pol zvečer. Vstop prost.

* **Uradnikom v vpojojenecem** se nudi dober postranski zaslužek z dobitvami novih zavarovancev. Prav posebne uspehe dosežejo lahko oni gospodje in dame, ki imajo mnogo znanstva. Ponudbe sprejema Francoska zavarovalna družba L'Union, Ljubljana, Sv. Petra cesta 83 (dvorišče).

* **Veselični davek v Ljubljani.** Veljavnost naredb pokrajinske uprave o pobiranju vseličnega davka in o pobiranju občinske davščine na vozne listke električne železnice v Ljubljani se je podaljšala do konca leta 1923.

* **Uradniška menza v Zagrebu.** Kakor drugod, vlada tudi med zagrebškim uradništvom velika beda vsled naraščajočih draginje, vsled česar si javni nameščenci skušajo olajšati svoj položaj z ustanovitvijo skupne menze za neozonjene uradnike. Menza se otvori z novim letom. Kakor poročajo, bosta stala obed in večerja 1500 kron mesečno.

* **Kdo je izgubil biserni kotje?** Pri okrajnem sodišču v Radovljici se hrani ženski ovratni nakit, sestojajo iz več vrst pravih biserov in briljantov. Nakit je bil najden ob prevratu leta 1918 za cesti med Radovljico in Lescami. Okrajno sodišče v Radovljici pozivlja lastnika, naj se javi tekom enega leta in dokaže svojo lastninsko pravico, ker bi se sicer nakit prodal na javni dražbi.

* **Zapuščina v korist sirotam.** V Zagrebu je umrla te dni gospa Amelija pl. Sofnaker, ki je bila vedno velika dobrotnica sirot. Tudi velik del svoje zapuščine, več stotisoč kron je določila v dobrodelne namene in posebej še 100.000 kron za sirote.

* **Redek rodbinski slučaj.** Poročajo nam: V okolici Brezje je dne 20. decembra porodila 35letna Marija Mustar trijčke, ki so pri krstu dobili imena Anton, Angela in Marija. Novorojenčki so popolnoma zdravi. Botrstvo je drage volje prevzel g. Franc Bukovec star., ki je pomagal rešni rodbini, ki nima niti hrane niti perila za novorojenčke; mati mora vsa tri otročiče zavijati v eno plenico. V Brezicah so dobrošerone gospe sklenile, da zbiraajo z otroki bogate obdarjeni materi perilo in druge darove. Apeliramo tem potom tudi na druge dobrotnike v Sloveniji in prosimo, da pošljejo darove gospej Justji Pečnikovi v Brezicah. Opozarjamo na ta slučaj tudi pokrajinsko upravo.

* **Ogromen požar pri Beogradu.** Kakor smo že včeraj brzojavno poročali, se je 21. decembra ob šestih zvečer nad Čuka ricio pri Beogradu začel valiti gost dim. Iz njega se je moglo spoznati, da je izbruhnil požar v veliki delavnici brodarkega sindikata. Požar je nastal v strojnem oddelku ter se je z neverjetno hitrostjo razširil tudi na ostale objekte. Vključ energičnemu delovanju gasilnih društev iz Beograda in Zemuna ter na pomoč prispelega vojaštva je bil uničen ves strojni oddelk, mizarška, kovaška, modelska in kleparska delavnica. Zgoraj je tudi ves material. Škoda se ceni na 50 milijonov Din. Nad 300 kvalificiranih delavcev je brez posla.

* **Krvava ljubavna drama.** V Prigrevici v Vojvodini se je pred tremi dnevi odigrala krvava ljubavna drama. Poštarica Jelena Holzinger je imela ljubavno razmerje z nekim Viljemom Tanglom, ki pa so ga njeni starši zavrnili. V sredo se je Tangl oglasil pri svoji ljubici na pošti in jo rotil, naj pobežne z njim, v kar pa ona ni hotela privoliti. V tem trenutku je zazvonil telefon in poštarica se je okrenila. To priliko pa je porabil Tangl, zasadi svoj ljubici nož v vrat, nato pa sebi prerezal grlo. Tangl je umrl že čez nekaj minut, dočim je stanje poštarice povoljno.

* **Drzna tatvina.** Doselej neznani tatovi so izvršili te dni drzen vlom v klet posestnika Sodina v Bukovem Zlaku pri Celju. Tatovi so odnesli več vever vina. Še večjo škodo pa so napravili s tem, da so izpustili iz velikega sode večji kvantum vina po kleti.

* **Poskušen samomor.** V gostilni pri Kramarju v Ljubljani je v sredo zvečer neki gradbeni delavec v samomorilnem namenu zavžil večjo množino morfija. Nesrečen je bil prepeljan v javno bolnico. Njegovo življenje je še vedno v nevarnosti.

* **V smrt zaradi živčne bolezni.** Zagrebški tovarnar Davidson se je pred kratkim mudil s svojo ženo na Dunaju, kjer sta konzultirala specialista za živčne bolezni dr. Erberja. Davidsonova žena je že dalje časa trpela na živčnih napadih. Ko sta odhajala od zdravnika, se je živčnobolna žena vrgla preko ograje iz tretjega nadstropja v globočino, kjer je z razbito glavo oblezala mrtva.

* **Poskušen vlom v Brezicah.** Sinoči so hoteli tatovi vdreti v stanovanje zdravnika g. dr. Hudelista v Brezicah. Zdravnik jih je pravočasno opazil ter oddal tri strele na vrh, tako da so tatovi zbežali.

* **Po treh letih aretiran.** V Beogradu je bil te dni aretiran Ivan Gajsek, ki je dne 23. marca 1919 umoril policijskega agenta Ivana Ribarića. Ker je doslej živl pod raznimi psevdimeni, se mu je posrečilo, odtegniti se toliko časa roki pravice.

Gospodarsivo

Borza dne 22. dec

IZSELJEVANJE V AMERIKO.
Glasom pravilnika za izvršitev zakona o izseljevanju (§ 17) ostanajo prevozniki listki (prepaid, tickets, listki za prevoz z ladjo) nekoncesioniranih parobrodskih družb, ki so plačani ali kupljeni za izseljence v inozemstvu v veljavi le do 31. decembra 1922. Izseljenci s takimi listki se bodo morali na mejl vrniti. Opozarja se, da imajo dosedaj koncesijo za prevoz izseljencev nastopne družbe:

A. za Zedinjene države:

«Vesna» d. d. za plovbo na Sušaku;

«Canard Line», Liverpool, zastopnik Jugoslavenska banka, Zagreb;

«Compagnie Générale Transatlantique», Pariz. Zastopnik Slavenska banka, Zagreb;

«Navigazione Generale Italiana», Genova. Zastopnik Jadranska banka, Beograd;

«Canadian Pacific Railway, Co», Montreal. Zastopnik dr. Ivan Shvegel, Zagreb;

«United American Lines», New York. Zastopnik Jelisaвета Drašković, Zagreb;

«Red Star Line», Antwerpen. Zastopnik Josip Hlavin, Beograd;

«The United States Lines», New York. Zastopnik Damjan Branković, Beograd;

«International Mercantile Marine American Co. Ltd.», New Jersey. Zastopnik Josip Hlavin, Beograd;

«Oceanic Steamship Navigation Line», «White Star Line» i «White Star Dominion Line», Liverpool. Zastopnik Mirko Sporičić, Zagreb;

«Hamburg Amerikanische Packetfahrt A. G.», Hamburg. Zastopnik Jelisaвета Drašković, Zagreb;

«Norddeutscher Lloyd», Bremen. Zastopnik Hrvatsko-Slavonsko Gospodarsko društvo, Zagreb;

B. za Kanado:

«Canard Line», «Canadian Pacific Ry. Co.», «Red Star Line», «Oceanic Steam Nav. Co. Ltd.», «White Star Line» in «White Star Dominion Line», «Norddeutscher Lloyd».

C. za Južno Ameriko.

«Navigazione Generale Italiana», «Hamburg Amerikanische Packetfahrt A. G.», «Norddeutscher Lloyd», «Koninklijke Hollandische Lloyd», Amsterdam. Zastopnik Jugoslavenska banka, Zagreb.

D. za Južno Afriko in Avstralijo.

«Oceanic Steam Nav. Co. Ltd.», «White Star Line» in «White Star Dominion Line».

Generalni izseljenjski komisariat v Zagrebu objavlja: Gospod H. M. Mitton, šef glavnega kanadskega priseljenjskega urada za Evropo v Anverzi je bil pred kratkim v naši državi, da prouči vprašanje emigracije naših državljanov v Kanado. Med drugim je našim uradnim krogom, ki se bavijo z izseljenjskim vprašanjem, sporočil, da je kanadska vlada v svrhu kontrole izseljencev na evropskem kontinentu ustanovila poleg glavnega urada še priseljenjske urade v Parizu (za Cherbourg in Havre), v Hamburgu (za Hamburg in Bremen), v Haagu (za Haag in Rotterdam), v Gdanskem, v Kodanju, Kristianiji in v Stockholmu.

Ti uradi imajo dolžnost, da pregledajo vse izseljence iz evropskih držav, ki se hočejo izseliti v Kanado. Noben izseljenec ne bo mogel priti v Kanado, ako ga ne bo prej pregledal eden teh uradov.

Gospod Mitton je bil te dni v Zagrebu in Beogradu, da določi pogoje, s katerimi bi se mogel ustanoviti tak urad v naši državi za pregledovanje naših izseljencev.

— Blagovni promet Trst-Češkoslovaška V veljavo od 1. januarja 1923 se uvede nova tovarno-železniška tarifa za prevažanje blaga med Trstom in češkoslovaškimi postajami v dosednji valuti lire.

Borza dne 22. dec
Zagreb, devize: Dunaj 0.1315 - 0.1325, Berlin 1.44 - 1.45, Budimpešta 3.90 - 4, London 4.05 - 4.10, Solun 112.50 - 117.50, Newyork 92 - 93, Pariz 685 - 695, Praga 284 - 285, Svica 1750 - 1791, Varšava 0.53 - 0.58, valute: dolar 91 - 92, avstr. krona 0.135, levi 50, češke krona 278 - 282, funti 433, franki 680, madž. krona 4, napoleoni 320, marke 1.47 - 1.50, leji 45.50, lire 470 - 475, elektri: Jadranska banka 340, Ljub. kreditna banka 200, Slavenska 102.50 - 104, Slov. eskomptna banka 159, Ljub. strojne tovarne 152.50, Trb. premog. družba 330 - 350.

Beograd, devize: Bukarešt 51 - 54, Berlin 1.35 - 1.45, Dunaj 0.1225 - 0.1325, Pešta 4.05 - 4.10, Solun 112.50 - 117.50, Pariz 686 - 694, Praga 277 - 283, Ženeva 1743 - 1757, Milan 472 - 478, Newyork 92 - 94, London 426.50 - 432.50, Sofija 67.20 - 68.20, valute: franki 676 - 684, levi 61.50 - 62.50, dolar 90.75 - 92.75.

Dunaj, devize: Zagreb 184.75 - 185.25, Beograd 739 - 741, Berlin 10.75 - 11.05, Budimpešta 29.70 - 29.80, London 328.50 - 329.100, Milan 3596 - 3604, Newyork 70.895 - 71.045, Pariz 5274 - 5286, Praga 2087 - 2093, Sofija 519.50 - 520.50, Varšava 3.85 - 3.95, Curih 13.410 - 13.440, valute: dolarji 70.520 - 70.820, levi 498 - 502, marke 10.65 - 11.65, funti 327.700 - 328.700, franc. franki 5215 - 5245, lire 3562.50 - 3577.50, dinari 728 - 732, poljske marke 3.75 - 3.95, leji 399 - 400, švic. franki 13.220 - 13.280, češke krona 2070 - 2080.

Praga, devize: Berlin 50 - 60, Curih 631.25 - 633.75, Milan 170.25 - 171.75, Pariz 249.75 - 251.25, London 154.75 - 156.25, Newyork 33.30 - 33.70, Beograd 36.25 - 36.75, Sofija 25.30 - 25.70, Dunaj 4.65 - 5.15, Varšava 17 - 22, Budimpešta 1.41 - 1.51, devize: marke 49.5 - 59.50, franc. franki 248.25 - 249.75, dolarji 33.05 - 33.45, avstr. krona 4.6250 - 5.1250, poljske marke 16.50 - 21.50.

Curih: Berlin 0.081/4, Newyork 528.25, London 24.55, Pariz 39.35, Milan 27.05, Praga 15.85, Budimpešta 0.2275, Zagreb 1.45, Bukarešta 3.17, Sofija 3.75, Varšava 0.027/4, Dunaj 0.0075, avstr. krona 0.0076.

Berlin: Italija 34.413 - 34.587, Newyork 675.806 - 699.194, Pariz 50.373 - 50.625, Dunaj 9.72 - 9.78, Praga 20.498 - 20.602, Budimpešta 3.01 - 3.03, Sofija 46.38 - 46.32.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič
Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutras«.
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Novosti!

Za damske plašče v veliki izbiri. 84/V

A. & E. Skabernè Ljubljana. Mestni trg 10

Automobile kolesa, motorje pnevmatiko vseh vrst olje, bencin

in druge potrebščine ima vedno v zalogi

F. Floriančič Ljubljana.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 22. decembra 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	765.9	6.5	brezvetra	megla	3.7
Ljubljana .	14.	764.4	10.5	jug	pol obl.	—
Ljubljana .	21.	763.8	9.8	jug. vzh.	oblačno	—
Zagreb .	7.	766.0	5.0	brezvetra	megla	—
Beograd .	7.	768.0	2.0	jasno	—	—
Dunaj .	7.	763.6	2.0	jug	več jasno	—
Praga .	7.	768.7	5.0	jug	megla	1.0
Inomost .	7.	762.8	—1.0	brezvetra	jasno	17.0

V Ljubljani barometer nižji, temper. visoka. Sonce vzhaja ob 7.43, zahaja ob 16.15

Parna žaga FRAN RAVNIKAR

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25
kupi po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Najkoristnejše božično darilo je

Underwood in Erika

pisalni stroj

4436

The Rex Co., Ljubljana

Tel. 268.

Gradišče št. 10.

Obsojenci

«Brate . . . » pri tem se nehoti poslužuje njegovega materinega jezika, zvočno italijansčine, ki jo je Karel V. najraje uporabljal, kadar je zapeljeval dekleta. . . . «brate, veš li, zakaj se nahajam tukaj, preoblečen kakor pajec, prešminkan in našenljen? Ali veš, zakaj sem se podal semkaj v preobleki špiona vkljub opasnosti, da me kdo ubije ali da me raztrga na kosce in še povrh tega osramote? . . . Veš li, zakaj sem se pravkar še moral poslužiti laži, da so me pustili v tvojo klet, ker sem jim rekel, da me pričakuješ in da ti nosim važno in nedolžljivo sporočilo . . . ? Veš li, da sem že na oni, naši strani, moral poprej lagati, da sem se sploh mogel odstraniti, ne da bi bil postal v Veliki palači sumljiv, . . . čim se mi je pričelo dozdevati, da ni nikdo drugi, ampak da si baš ti tisti delegat Praviteljstvujuščega sovjeta anarhije, ki hoče premagati Siturgica? . . . Veš li torej, zakaj in čemu vse te opasnosti in laži? Zaradi tebe, Pietro, čuj me, le zaradi tebe, . . . kajti guverner je baš doznal, da se nahajaš ti tukaj in izvedel tudi za vse, kar delaš in kar še hočeš storiti! Izvedel je za vsako najmanjšo vašo tajnost! Si li pozabil, da ima Siturgic povsodi svoja ušesa in svoje oči? Si li mislil, da moreš storiti tukaj le kretanje svoje roke, ne da bi Mac Head Vohr kmalu nato ne izvedel zanj? Pietro, ljubljeni brat moj, ne poznaš li tega moža, tega strašnega gospodarja? Ali se ne epo-

minjaš? . . . » in Andrej se sedaj razvnela, kakor se je popreje razvnela njegov brat. Pietro postaja hladnejši in naenkrat prekine svojega brata z osornim vprašanjem: «Kako praviš, Andrej, . . . tam vedo, da sem jaz tukaj in vedo tudi za moje ime? . . . » Iz njegovega glasu zveni skrb. Andrej jo zapazi in jo pripisuje nežnosti in skrbi za oba Ferratija, za njuno rodbinsko ime in končno skrb za njega, Andreja samega, kajti on sam vztraja na strani Vohrovi. Zato sedaj pomirja brata: «Ne, imena tvojega in najinega, tega še ne poznajo, toda guverner dobro vé, da se nahaja že dvaindvajseti dan tukaj nekdo, ki je delegat Praviteljstvujuščega sovjeta anarhije, je - li, tako je? » Pietra zaskrbi, da bi brat ne povedal preveč in s tem kaj izdal ter tako omadeževal svojo čast. Zato položi pret na usta. Ulica na okrog je sicer prazna in pusta. Toda z oken gledajo ženske, starci, deca. Vsi ti radovedneži so nekako od daleč slišali, kaj se pripravlja, in sedaj kažejo s svojih oken s preti za obema neznanecema, in si prišepetavajo in kličejo vest, da je doli na ulici «naš delegat» in pa «odposlanec onih tam», in ta dva sta se prav pristržno pozdravljala, in to je slabo znamenje . . . Tako nastajajo govornice in tako se širijo od hiše do hiše, bliskovito . . . Pietro prvi zapazi radovednost, ki ju opazuje. «Idiva!» pravi bratu in ga naglo vodi s seboj. Andrej pa ima pomisleke. «Ne, s

teboj ne grem, ker nočem vedeti, kje se skrivaš . . . » Pietro se smeje: «Hoj, kaj si morda našel sredstvo, da razlikuješ med temi medsebojno enakimi kockami blokov? » Pri tem pokaže na bloke, zaničljivo, sovražno, in se zakrohota. «Potem bi bila pač Siturgic napredoval, odkar eem jo zapustil!» In strastno dostavi: «Oh, brate, dragi moj! Tvoje srce je tako široko in plemenito, tako pravično, kako da dopuščáš, da te zaklepajo izkoriščevalci v stajo, kakor druge, kakor to živino?» Andrej mu stisne roki: «Brate, dragi brate, ker so moje oči jasno in moje srce polno sočutja z zatiranimi . . . Ti ne veš, kako strašno mi je beseda, ki si jo izgovoril: Staje. Da, staje, kakor da govoriš o živini, ki jo poženejo v stajo, predno jo pokoljejo . . . » 7. Dva . . . in ena. «Videl sem te, svaril sem te, rotel sem te! Storiš sem vse, kar je v moji moči. Več storiti ne morem, in v svojem življenju se nisem še čutil tako brez moči, tako onemoglega, kakor baš sedaj . . . Dragi, ljubljeni brat, odpusti mi . . . » Pri slovesu objame Andrej svojega brata še enkrat. V njunih besedah in kretnjah je nekoliko italijanskega pretiravanja, ki pa ne omejuje iskrenosti. Tuji mislijo pri teh ljudeh čisto, da gre to pretiravanje na račun iskrenosti in da jo mora vedno šele hladni računar zmanjšati na pravo in odkritosrčno izmero, kakor da je treba toploto ču-

stvanje vedno šele popreje dividirati s koeficientom južne klime. «Ostani še nekoliko,» prosi starejši brat. «Ostani še in pripoveduj . . . Saj ne vem ničesar o tebi . . . kaj si delal ves ta čas, odkar se nisva videla . . . Kaj bo s teboj? Ali napreduješ?» Andrej zmigne z rameni: «Kaj neki? Saj poznaš moje življenje in moj čin . . . » Kaj naj se spremeni? Pietrov obraz se razjasni: «O, sprejmemo se bo nekega dne samo ob sebi! Kaj ne veš, da je na svetu neka, kar se imenuje ljubezen?» Andrej naenkrat položi Pietru roko na ramo: «Ali jo ti sam poznaš?» Tajinstven molk vlada med bratoma. Rada bi se izpovedala drug drugemu, in vendar molčita. «Ali jo poznam? Brate, ali si mi pogledal v oči?» Andrej ga pogleda in se zresni, ne da bi vedel, zakaj. Čudna usoda vodi njun razgovor, kakor da sta oba brez volje in se uklanjata drugi volji izven sebe. «Si li zaljubljen?» vpraša Andrej. Pietro povesi glavo. Vroč ponos mu napolni srce, ko pomisli ta hip na njo, katero ljubi in katera ljubi njega, kakor je dokazala pred nekaj urami iznova . . . Andrej si ogleduje brata skoraj v skrbi: «Zaljubljen si, ljubiš, srečen si . . . tvoj obraz sije in vsaka poteza te izdaja . . . toda mesto da živiš svoji ljubezni in svoji sreči, živiš še dalje, kakor kaznjeneec, ki ga preganjajo . . . in še vztrajaš pri svojem jalovem apostolstvu?»

Pietro pa vzkligne: «Misliš li, da bi me ona ljubila, če bi jaz ne bil drugačen, večji in močnejši, kakor kakšen katerikoli zaljubljenec?» «Ona je torej častihlepna? — Oj, brate, kakor da ni še vse druge tvoje nesreče dovolj in preveč!» Pietro dvigne glavo: «Ne govori o njej!» «Tvoja je. Ne boj se torej, zakaj je jaz ne bi spoštoval? Toda čemu mi hočeš brati, da mislim o njej tako, kakor moram, ker drugače ni mogoče? . . . Morda je tudi ona razsrjena, strastna, maščevalna žrtev krivičnega socialnega reda?» Pietro Ferrati se smehlja in molči. V kotih trdno sklenjenih ustnih miglja ironija. Andrej opazuje brata in se čudi. Neko hladno tesnobo začuti ta hip in ne ve, odkod prihaja. Toda Pietro že govori: «Pusti, brate, naj bo, kakršna je. Kdor se noče žalostiti, se ne sme brigati za ljubezen obsojenčeve . . . in pa . . . vznemirjam se le radi tebe . . . Ti torej še ne ljubiš . . . Toda kdo ve? Zdi se mi vkljub vsemu, da ne bo več dolgo, da boš ljubil . . . » Andrej je proti svoji volji zaradel. Sedaj se poskuša šaliti: «Če bi bil jaz zares zaljubljen, potem bi bil šele sinoči . . . » «Zakaj ne?» odgovori brat resno. «Strela udari, kadar govorim . . . » Naenkrat pa namrši obrvi, pogleda brata in ponovi vznemirjeno: «Od sinoči?» . . . Ko se brata razstaneta, sta oba že več minut molčala . . . Konec II. dela.

Objave

* **Razpis tajniškega mesta.** Jugoslovanska zveza za tujski promet v Sloveniji razpisuje mesto prvega tajnika z mesečno plačo 1300 Din. Zahteva se poleg dovršenega 24. leta popolno znanje slovenskega in srbohrvatskega jezika v govoru in pisavi, vrhu tega popolno znanje nemškega in katerega drugega evropskega jezika, predvsem češčine, ter stenografije in strojeписа, po možnosti tudi računovodstva. Prošnje je vložiti do 20. januarja na naslov «Glavno tajništvo Jugoslovanske zveze za tujski promet v Ljubljani», Dunajska cesta 18.

* **Sokolsko društvo v Kranju** priredi v nedeljo dne 24. decembra ob 5. uri popoldne božičnico za moški naraščaj ter vabi nanjo vse prijatelje sokolske mladine.

* **Sokolsko društvo na Viču** priredi na praznik Sv. Štefana dne 26. decembra t. i. svojo vsakoletno Božičnico s sledečim sporedom: 1.) Dramska slika «Vsak praznuje Božič svoj»; 2.) Božično drevo; 3.) Deklamacije; 4.) Obdaritev sokolskega naraščaja; 5.) Prosta zabava in ples. Vstopnina za odrasle 4 Din, za otroke 1 Din; začetek točno ob 7. uri zvečer.

* **Izobraževalni odsek Sokolskega društva v Sodražici** priredi na Štefanji dan, 26. t. m. ob 3. uri popoldne v društveni dvorani, narodno igro «Rodoljub iz Amerike». Igra se ponovi na Silvestrov večer ob pol 19. Po igri se bo vršila prosta zabava. Sodelujeta tudi društveni pevski in tamburaški zbor. K udeležbi se vabite vsi prijatelji Sokolstva!

* **Za Sokol I.** je nabral lastnik kavarne Central v Ljubljani, g. Štefko Mikolič, 50 dinarjev, «ker pleše Peter kot veter». Denar hrani naša uprava.

* **Šolska deca za slepce.** Prejeli smo: Šolska deca iz Pare Vasi nam je poslala za božično lepih jabolč, hrusk, krhljev in orehov ter nam voščila vesele praznike. Bog plačaj Vam, Vašim roditeljem in Vašim učiteljem. Enako želimo tudi mi Vam vesele božične praznike in srečno novo leto. — Slepci iz državnega zavoda za slepe v Kočevju.

* **Triglavski zbor v Mariboru.** Dne 3. februarja bo v Mariboru veliki triglavski zbor, katerega se udeležijo starešinska zveza, J. A. D. «Triglav» v Zagrebu, v Ljubljani in na Dunaju. Popoldne tega dne zborujejo posamezne edince, da rešijo idealno stran triglavanskega zbora, zvečer bo veliki elitni ples v Götzovi dvorani v spremstvu vojaške godbe, 4. februarja pa skupni izlet vseh Triglavov in gostov v Pikel pri Mariboru. Natančen program te velike in važne prireditve «Triglava» se objavi v kratkem. Tovariše člane J. A. D. «Triglav» v Ljubljani, ki se nameravajo udeležiti triglavanskega zbora, prosimo, da se najkasneje do 14. januarja javijo ustmeno ali pisмено pri tov. tajniku J. A. D. «Triglav» v Ljubljani, univerza, da bo tako mogoče pravočasno preskrbeti polovično vožnjo ter hrano in stanovanje v Mariboru. Zdravo! — Odbor J. A. D. «Triglav» v Ljubljani.

Štev. 2271.

Razpis službe občinskega stražnika.

Trška občina Tržič razpisuje mesto policista z mesečnimi prejemki 700 Din, čevlji, službeno obleko in prostim stanovanjem ter kurjavo. Nastop službe 1. januarja 1923. Prednost imajo še za službo polno sposobni bivši orožniki ter državni policisti. Prošnje (kolikoveane s 3 in 10 Din, priloge po 1 Din) je vložiti najdalje do 27. t. m. na županstvo Tržič, opremljene s prilogami: domovnico, družinskim listom, navrstvenim in zdravniškim izpričevalom. Pomanjkljivo opremljene prošnje ne pridejo v poštev.

Trško županstvo Tržič 20. decembra 1922. Zupan: Ivan Lončar l. r.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Din, 20-40 besedi 2 Din, 40-60 besedi 3 Din, 60-80 besedi 4 Din, 80-100 besedi 5 Din, 100-120 besedi 6 Din, 120-140 besedi 7 Din, 140-160 besedi 8 Din, 160-180 besedi 9 Din, 180-200 besedi 10 Din. — Plače se naprej. (Lahko tudi v znakah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znatno se odgovor.

Službe

Okrajni zastopniki

se sprejmejo za sledeča mesta: Kranj, Rudoljica, Kamui, Kočevje, Logatec, Slovenjgradec, Brežice. Stalna plača in provizija. Ponudbe na Francosko zavarovalno družbo L' Union, Ljubljana, Sv. Petra cesta 33 (dvorišče). 4463

Sprejemem takoj

pridno in pošteno prodajalko za moko, ki razume tudi nekoliko knjigovodstva in trgovske korespondence. Hrana in stanovanje v hiši. — Anton Polanc, valjenič mliv v Radečah pri Zidanem mostu. 4453

Pošten mladenič 4451

išče službo, po možnosti s stanovanjem, kot sluga pri kakem podjetju v Sloveniji. Gre tudi na deželo. Ponudbe pod šifro «Vesten» na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Strojeplisko,

dobro izveščano, se išče za notarsko pisarno na deželi. Ponudbe z referencami pod «Strojeplisko» na upravništvo «Jutra». 4321

Iščem službo 4217

kakoršnokoli pač, zmogel slovenskega, nemškega, italijanskega jezika v govoru in pisavi. Vzemem vsako mesto bodisi v Ljubljani ali na deželi. Zaposlen sem bil kot skladiščnik in samosten odgovorni uradnik pri večjih tvrdkah. Sem zmogel knjigovodstva in korespondence. Pisane ponudbe pod «K. P.» na upravo «Jutra».

Dva čovljarska vajenca

stara 14 do 16 let, sprejme v takojšnji pouk Ivan Iva-

netič, čevljarski moister, Urina Sela, pošta Semič (Slovenija). 444

Kupim

2 do 3 kuhinjske mize, veliko steložo za posodo, kuhinjsko kredočno, pisarniško omaro, stole, omaro za obleko in veliko omaro za perilo. Vse je v najboljšem stanju. Ponudbe na pekarno Jenko, Ljubljana, Gosposvetska cesta. 4462

Prodam

Zlata Omega-ura se prodaja. Naslov pove uprava «Jutra». 4447

Proda se 4451

nova, elegantna, masivna, polirana crešnjava oprava, obstoječa iz spalnice, jedilnice in kuhinje, pri M. Gogalu, mizarju na Bledu. Za pisemni odgovor je priložiti znakmo.

Dve trgovski omari

za galanterijo kakor 2¹/₂ metra dolg pudel se prodaja. Vpogledati je: Slomskova ul. 27. 4442

Makovo seme

za potice nudi po nizki ceni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12. 4301

Pletene ženske svitarje,

šale in drugo ženske obleko iz domače in baneške volne po konkurenčni ceni se dobi ali naroči pri Alojziju Lj. zarju, strojno pletenje. Zirovnica 35, Gorenjsko. 4235

Bukova drva 120/1

na drobno in na debelo prodaja, dostavlja ista na dom ter žaga drva lesna družba «Ilirija», Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Samostojni krojači

trezni in zanesljivi, dobro izveščani (tudi z dežele) dobijo za stalno proti kavciji razno konfekcijsko delo na dom. Vpraša se v Ljubljani, Emonska cesta št. 8 I., v pisarni. 4237

Za izdelovanje belega perila za dame in gospode

se priporoča 4426

Pepca Verbič

Karlovška cesta 15.

Kupijo se dobro ohranjene

steklenice

od kolinske vode, parifumov itd.

I. C. KOTAR

drogerija 4275

Wolfova ulica št. 3.

Razširjajte „JUTRO“!

Svinjsko mast 4344

garantirano prvovrstno, in soljeno slanino od debelih srbskih svinj prodaja tvrdka D. S. Marković, Beograd. Zastopnik za Slovenijo: Božidar Jovanović, Aleksandrova ul. 55, Maribor.

Vreče, drobno sol

in vse specerijsko blago nudi po najnižjih cenah tvrdka

SIRC-RANT, KRANJ.

Kupuje tudi poljske pridelke in suhe gobe po najvišjih cenah. 1365/1

Božična darila

pri III

A. Sinković nasl. R. Soss

Ljubljana, Mestni trg št. 19.

4344

4344

4344

4344

4344

4344

Ustanovljeno 1866

C. J. H.

galoš	hlače
sviter	čepice
gamaše	brisače
rokavice	modrčki
steznike	dokolenke
nahrbtnike	žepne robce
nočne srajce	perje in puh
snežne čevlje	vezene robce
vezeno perilo	svilnate robce
povojn. gamaše	kopalne plašče
damske jopice	jutranje čepice
volnene jopice	volnene čepice
otroče oblečke	ovratnike, manšete
gumbe za manšete	kombinceze za dame
batistasto perilo	fla nelaste srajce
naramnice, podveze	predpasnike za dame
športne potrebščine	volnene trikot-krila
volnene trikot-hlače	moške volnene jopice
otroče Tetra-perilo	fine otroče vozičke
moške športne čepice	svilena spodnja krila
kuhinjski predpasniki	velika izbira kravat
volnene in svilene šale	pristno Jäger-jevo perilo
cele opreme za novoročence	predtiskarija za ročna dela

Prepričajte se o cenah v mojih izložbah!

C. J. HAMANN, LJUBLJANA, MESTNI TRG 8

Najlepša zabava v domačem krogu za božične praznike je

glasba

ki Vam jo oskrbi **dober gramofon** z lepimi, izbranimi ploščami prvovrstnih orkestrov, solistov in pevskih zborov. Vse to imate na izbiro v največji zalogi gramofonov, plošč in vseh delov pri **F. Debeljak, Ljubljana, Sodna ulica 5.**

Vsak privatni nameščenec

mora poznati svoje pravice pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani. Zato naj naroči knjižico

Pokojninsko zavarovanje nameščencev

ki se dobi pri **Tiskovni zadrugi v Ljubljani** in velja s poštino vred 15 Din.

Vaše žene Vaše hčerke Vaše prijateljice

imajo vse enake želje

za božično darilo:

svileni jumper (žemper)

Izredno nizke cene!

C. J. HAMANN, Ljubljana, Mestni trg 8.

4346